

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Lietuvos Respublikos Seimo
Žmogaus teisių komitetui
El. p. zmteiskt@lrs.lt

2017-01-12 Nr. (1.18 -2017)2-

Kopija
Lietuvos Respublikos Seimo
Posėdžių sekretoriatui
El. p. possek@lrs.lt

**DĖL IŠVADŲ SEIMO NARIŲ GRUPĖS ĮREGISTRUOTAM PASIŪLYMUI DĖL VAIKO
TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. I-1234 2, 6, 10 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTUI NR. XIIP-113(3) PATEIKIMO**

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su Seimo narių grupės įregistruotu pasiūlymu dėl įstatymo projekto XIIP-113(3), norėtų atkreipti dėmesį, kad Lietuvos Respublika, 1995 metais ratifikavusi 1989 m. Jungtinių Tautų Organizacijos Vaiko teisių konvenciją, įsipareigojo imtis visų reikiamų teisinių, administracinių, socialinių ir švietimo priemonių, kad vaikas būtų apgintas nuo įvairiausio pobūdžio fizinio ar psichologinio smurto, įžeidimų ar piktnaudžiavimo, priežiūros nebuvimo ar nerūpestingo elgesio, grubaus elgesio ar išnaudojimo, įskaitant seksualinį piktnaudžiavimą, kuriuos jis gali patirti iš tėvų, teisėtų globėjų ar kurio nors kito jį globojančio asmens (19 str. 1 dalis).

Pažymėtina ir tai, kad Jungtinių Tautų Vaiko teisių komitetas peržiūrėjęs periodinę Lietuvos ataskaitą 2006 metais pažymėjo, jog nacionaliniai teisės aktai kai kuriose srityse, *inter alia*, apsauga nuo smurto, fizinės bausmės ir nukentėjusio vaiko fizinė bei psichologinė rehabilitacija bei reintegravimas, dar nėra visiškai suderinti su Konvencija. Komitetas išliko susirūpinęs dėl fizinių bausmių naudojimo (vaikų atžvilgiu), tolerantiško visuomenės požiūrio į fizines bausmes. Jungtinių Tautų Vaiko teisių komitetas rekomendavo Lietuvai:

- (a) aiškiai uždrausti fizines bausmes šeimoje ir įgyvendinti egzistuojančius draudimus;
- (b) atlikti išsamų tyrimą, įvertinantį fizinių bausmių priežastis, pobūdį ir mastą bei atlikti valstybės narės kol kas priimtų fizinių bausmių mažinimo ir panaikinimo priemonių poveikį; ir
- (c) parengti informavimo priemones apie žalingus fizinių bausmių padarinius, siekiant pakeisti bendrą visuomenės požiūrį į šią praktiką ir skatinti pozityvias, nesmutines, dalyvavimu paremtas vaikų auklėjimo ir lavinimo formas.

Nors per pastarąjį dešimtmetį buvo ne viena teisėkūros iniciatyva, kuria buvo siekiama uždrausti fizines bausmes ir apibrėžti smurto prieš vaikus sąvokas, jos liko neįgyvendintos, todėl

Komiteto rekomendacijos ir vėlesniais ataskaitiniais laikotarpiais šioje srityje iš esmės liko tos pačios.

Svarstant Seimo narių grupės pateiktą pasiūlymą, atkreiptinas dėmesys, kad dėl įstatymo projektu Nr. XIIP-113(3) siūlomų įtvirtinti smurto sąvokų ne vienerius metus vyko aktyvios diskusijos ir jos buvo suderintos su valstybės institucijomis bei nevyriausybinėmis organizacijomis, ir projekte pateiktų sąvokų formuluotės iš esmės atitinka Pasaulinės sveikatos organizacijos (toliau – PSO) apibrėžtą smurto sąvoką.

Pritarus naujai pateiktam ir svarstomam Seimo narių grupės siūlymui pasiūlymui, įstatyminiame lygmenyje neliktų fizinių bausmių draudimo ir jos sąvokos, fizinės bausmės nebūtų laikomos viena iš smurto formų ar (ir) netinkamų vaikų auklėjimo priemonių, nepriežiūra, priešingai nei aukščiau minėtame PSO smurto apibrėžime, nebūtų laikoma smurtu. Pažymėtina ir tai, kad nepriežiūros sąvoka yra įtvirtinta Švietimo įstatyme, todėl svarstomame įstatymo projekte jos įtvirtinimas būtų perteklinis, be to, sąvokos apibrėžimas negalėtų būti kitoks, nei numatyta minėtame Švietimo įstatyme, siūlomi alternatyvūs smurto sąvokų apibrėžimai būtų nesuderinti su kituose teisės aktuose įtvirtintomis sąvokomis (pvz. Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo, Švietimo įstatymo).

Siūlymas pakeisti Įstatymo projekto 3 straipsnį iš esmės keičia jau dabar galiojantį reglamentavimą, įpareigojantį valstybę imtis visų reikiamų priemonių užtikrinančių vaiko apsaugą nuo smurto šeimoje ar artimoje aplinkoje, kurioje vaikas auga, taip pat siekiama panaikinti šiuo metu galiojantį draudimą rinktis smurtines auklėjimo priemones šeimoje. Ta pati pastaba taikytina ir pasiūlymui išbraukti Įstatymo projekto 4, 5, 6, 7 straipsnius.

Atsižvelgiant tai, kad pateiktu pasiūlymu siūlomi teisinio reglamentavimo pakeitimai neatitinka Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos, kuris yra tiesiogiai taikomas aktas, nuostatoms, siūlytina pateiktą Seimo narių grupės pasiūlymą atmesti ir pritarti bei palaikyti Įstatymo projekto Nr. XIIP-113(3) redakciją.

Pagarbiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė